

סעיף ו' סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן, לפיכך אם עבר ונשתמש קודם הכשר התבשיל מותר, וכתב מור"ם בהג"ה אבל וכו' אעפ"י שהוא של נכרי וישראל קונהו ממנו, לכתחילה מותר דהאחר דכבר נעשה ביד הנכרי מיקרי דיעבד :

וכתב מרן ז"ל בבית יוסף ז"ל וכתבו התוספות והרא"ש והר"ן והמרדכי בפרק אין מעמידין טעמא דמילתא מפני שהוא ספק ספיקא, ספק ישתמשו בו היום או אתמול, ואת"ל נשתמשו היום שמא נשתמשו בדבר שהוא פוגם בעין או דבר שאינו נותן טעם, וכתבו רבינו בסמוך וכתב הר"ן ז"ל דיש דוחקים לומר דחיישינן לבני יומן אלא שאלו כולם נפגמים הם אפילו בבני יומן אבל בדברים אחרים חיישינן, ואין זה מחוור שכיון שהזכרו בגמרא הרבה פת ושמן וכו', דוחק הוא לומר שכל אלו נפגמין בבני יומן ושנחוש לכל הדברים שלא הזכירו בגמרא אלא ודאי לכלי בני יומן לא חיישינן עכ"ל, הרי דאפילו בני יומן לא חיישינן ומכל שכן דלא תמול דלא חיישינן דילמא אתמול בישראל בו איסור, ואנו מה שרוצין להתיר שילך בבוקר ויקנה קודם שישתמש בו שום דבר, ודאי לא חיישינן דילמא אתמול אפה בו איסור, וכי תימה דהמחבת תשמישה תדיר לזה י"ל ממ"ש מרן ז"ל משם הר"ן ז"ל לשונו שהעתקנו ז"ל ואם תרצה הא אמרינן בפרק קמא דחולין²⁰ השוחט בסכין של חולין רב אמר קולף וכו' אלמא חיישינן לבן יומו וכו' יש מי שתירץ שכיון שהסכין תשמישו תדיר חיישינן לבן יומו. והרמב"ן ז"ל הקשה וכו' ולפיכך נראה דסכין נמי אינו בן יומו מסתמא וכו' וכי אמרינן קולף וכו' ליתא אלא בסכין בן יומו דוקא עכ"ל, וכך הם דברי הרא"ש²¹ ז"ל וכו' התם מיירי בידוע שהוא בן יומן ע"כ, הרי דאפילו בסכין שתשמישו תדיר לא חיישינן לבן יומו אלא דווקא בידוע שהוא בן יומן גם בנידון דידן, ועוד דהמחבת אין תשמישה תדיר באיסור, ועוד דבכלי נכרי לא חלקו בין תשמיש תדיר לאין תדיר אלא סתם אמרו אעפ"י שתשמישה תדיר, אעפ"י שתשמישה תדיר באפייה לא חיישינן שמא אפה בה איסור :

ובזה נמי אתי שפיר מאי דהוה קשה לכאורה לנידון דידן ממ"ש הטור ז"ל בסימן צ"ג²² משם הרשב"א ז"ל אבל בלע איסור לעולם באיסורו עד שיגעיל הראוי להגעיל, וילבן הראוי ללבן ע"כ, התם נמי מיירי שבלע איסור ודאי, אבל בנידון דידן שהוא כלי נכרים כמ"ש שפסק מרן ז"ל דסתם כלי נכרים אינן בני יומן :

והגל"ד הכשר המחבת של נידון דידן ילך בבוקר קודם שיאפה שום דבר, וישפשף במים ובאפר מקלה ובסוכין היטיב וידיח, ואח"כ ישפשף בחול ובמים ואח"כ יחמם המחבת כדרכו של כל יום ויום ויקח סמרטוט מכובס יפה לקבץ הפירורין הנשארין במחבת וימתין כדי שיאפה כמו רוט"ל אחד ואח"כ יביא סמרטוט אחר ויקח מן הנאפה אחר הרוט"ל האחד, כמו המרדה שכתבנו לעיל הפת הא' אסורות והשניות מותרות, ומה המרדה שיש שמנונית השניים מותרים כ"ש בנידון דידן שאין ידוע בודאי לא כ"ש הב' מותרות משום דספק אם אפה בה הנכרי איסור מקודם, ואם תרצה לומר שאפה בה איסור מקודם קי"ל כבולעו כך פולטו, מה בולעו ע"י חימום המחבת כך פולטו ברוט"ל הא' ע"י חימום המחבת, שכל הימים מחמם המחבת בשוה זה הטעם, אם יש בתוכה בלוע מאיסור יוצא ע"י אפיית הרוט"ל הא', ואם יש בו שמנונית על פניה נפגם ע"י האפר כמ"ש מרן ז"ל ביורה דעה סימן צ"ה סעיף ד' אעפ"י שהשומן דבוק בהם מותר דהאפר הוא נותן טעם לפגם, ועור דקי"ל הולכין בכל כלי אחר רוב תשמישו, ובנידון דידן רוב תשמישה בעיסה בלא חמאה, ועוד דסתם כלי נכרים מותרים בו ביום, ומחבת בכלל מדלא הוציאו המחבת מכלל סתם כלים של הנכרים משמע דהמחבת בכלל ומותרת לכתחילה אם בשל בה הנכרי אפילו כדכתיבנא לעיל משם מורם ז"ל כ"ש בנידון דידן שביומא עדין שלא אפה שום דבר וגם כשירצה למשוח המחבת בין אפייה לאפייה ימשח המחבת בשמן שומשמן, ועוד יש להביא ראייה ממה שפסק מרן ז"ל ביורה דעה בסימן צ"ו

²⁰ דף ח ע"ב.

²¹ באות ט'.

²² בסוף הסימן.